

УХВАЛА

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Україна: Схід-Захід – проблеми сталого розвитку”
(за результатами двох етапів)**

м. Львів

25 листопада 2011 року

Всеукраїнська науково-практична конференція “Україна: Схід-Захід – проблеми сталого розвитку” проходила у два етапи у різних регіонах України: перший - у Донецькому національному університеті економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (23 вересня 2011р.), другий – у Національному лісотехнічному університеті України, м. Львів (25 листопада 2011р.), за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії наук України, Донецької та Львівської обласних державних адміністрацій, Донецького і Західного наукових центрів НАН України.

Мета конференції - розгляд актуальних теоретико-методологічних та практичних проблем екологізації економічних відносин в Україні, шляхів і механізмів формування “зеленої економіки”, сприяння консолідації українського суспільства, на основі ідеології сталого розвитку.

Учасниками конференції були представники навчальних і наукових закладів Донецька, Дніпропетровська, Запоріжжя, Києва, Луганська, Луцька, Львова, Одеси, Полтави, Тернополя, Сум, Ужгорода, Харкова, Черкас, а також зарубіжжя – Молдови, Польщі і Швеції, які презентували близько 350 доповідей і повідомлень, що видані у трьох наукових збірниках.

На конференції були розглянуті питання сталого розвитку економіки на різних рівнях управління, зокрема основні аспекти екологізації економічних відносин в Україні, проблеми державно-приватного партнерства, інвестиційної діяльності, інноваційного розвитку економіки країни, формування стратегії сталого розвитку підприємств у сучасних умовах тощо. Особлива увага була зосереджена на питаннях екологізації вищої освіти у контексті Програми ООН “Десятиріччя освіти для сталого розвитку (2005-2014)”.

У рамках конференції відбувся круглий стіл на тему: “Суспільство сталого розвитку: передумови, ознаки та чинники становлення”, на засіданні якого були розглянуті світоглядні та теоретико-методологічні проблеми становлення цивілізації сталого розвитку, проблеми перебудови

2

предметної сфери економічної теорії, концепція вдосконалення навчально-виховного процесу університету на засадах сталого розвитку.

Розглядаючи питання, визначальні для формування сталого розвитку суспільства і держави, учасники конференції виходили з того що:

- Світова економіка використовує ресурси і нагромаджує відходи темпами, які є згубними для людства. Людина як біологічний вид вийшла за рамки своєї екологічної ніші та стала руйнівником космічної програми впорядкованого розвитку земної цивілізації. Тому нації повинні ухвалити важкі рішення, щоб досягти *сталого суспільства*. Водночас *концепція сталого розвитку* ще не переросла в *модель консенсусу*, досягнення якого є метою всіх учасників міжнародних економічних відносин, а ставлення до феномену сталого розвитку у світовому науковому товаристві є неоднозначним.

- Вироблення стратегії *сталого розвитку* як загальної стратегії оптимізації діяльності людства та його взаємодії з довкіллям неможливе без фундаментальних досліджень її філософсько-релігійних, історико-культурних та соціально-психологічних засад, а її реалізація – без формування високої етичної, економічної, політичної та правової культури суспільства.

- Вагомим інформаційно-духовним чинником вироблення стратегії сталого розвитку може стати *економічна теорія*. Але для цього їй необхідно подолати свій найбільший недолік, який закріпився в ній з моменту її відокремлення від масиву гуманітарного знання як самостійної галузі знань – пристрасть до матеріальних продуктів і грошей та перебудувати свій предмет, спираючись на *принципи гуманізму і екологізму*.

- Екологічно скориговані підходи мають давні традиції в українській філософсько-економічній думці та менталітеті нашого народу. Звертання до витоків еколого-економічної доктрини формує підґрунтя для подолання викликів сьогодення. Одним із них є нагальна потреба зміни ставлення суспільства до природи, зумовлена наростанням кризових явищ.

- За останні роки ми пережили поєднання світових криз – фінансової, продовольчої, нестабільність цін на енергоресурси, прискорену деградацію екосистем із дедалі більшою кількістю екстремальних природних явищ і стихійних лих, викликаних змінами клімату. Ці численні і взаємопов'язані кризи ставлять під сумнів здатність зростаючої людської спільноти забезпечити мирне і стає життя на нашій планеті, а, отже, вимагають пильної уваги і термінових та радикальних дій урядів і громадян в усьому світі у

напрямі збереження якісного природного життєвого довкілля.

- Університети, як потужні навчально-виховні заклади і дослідницькі центри несуть особливу відповідальність і відіграють вирішальну роль у формуванні світогляду та моделі поведінки сучасних і майбутніх поколінь. Усією своєю діяльністю (освітньо-виховною, науково-дослідною та операційною) вони мають відповідати вимогам сталого розвитку. Університети можуть і мають бути осередками сталого розвитку в суспільстві.

Учасники конференції констатували, що в умовах масштабних суспільно-політичних змін, які відбуваються в Україні, прийняття доктрини сталого (економічно, екологічно і соціально збалансованого) розвитку може бути адекватною відповіддю на виклики часу і має стати однією із складових стратегії інноваційного розвитку України.

Проблема сталого розвитку є актуальною для всіх регіонів України. У Законі України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 26, ст.218) "недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку" віднесено до однієї з першопричин екологічних проблем в Україні. У цьому ж документі у переліку основних принципів національної екологічної політики першим визначено «посилення ролі екологічного управління в системі державного управління України з метою досягнення рівності трьох складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), яка зумовлює орієнтацію на пріоритети сталого розвитку».

Значущість конференції, проведеної у два етапи в різних регіонах України – на сході – у Донецьку та на заході – у Львові, підсилюється тим, що у червні 2012 р. в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) відбудеться черговий саміт Землі зі сталого розвитку «Ріо+20» (UNCSD). Це буде п'ятий саміт такого масштабу, який має стати ще однією віхою у напрямі прискорення прогресу на шляху досягнення сталого розвитку в усьому світі. На порядку денному саміту стоятимуть питання подолання бідності у світі і творення «зеленої» (екологічної) економіки у контексті сталого розвитку. Отже, йдеться про проблему глобального масштабу, яка, незважаючи на зусилля урядів багатьох країн впродовж тривалого періоду, залишається невирішеною.

На конференції отримала підтримку ідея та концепція створення Екологічної Конституції Землі, автором яких є академік НАН України

Юрій Туниця. Україна впродовж тривалого часу докладає зусиль до вирішення цієї проблеми. Так, виступаючи 21 вересня 2011 р. на загальних дебатах 66-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, Президент України В.Ф. Янукович звернувся до світової спільноти зі словами: **"...Закликаємо до вивчення ідеї розробки нового універсального документа – Екологічної Конституції Землі, який слугуватиме чітким дороговказом для всіх країн, визначаючи обов'язкові принципи сталого розвитку світової "зеленої" економіки та екологічної безпеки планети..."**. Водночас учасники конференції висловлюють стурбованість недостатністю зусиль з боку інститутів держави щодо закріплення ініціатив України з розробки Екологічної Конституції Землі на Конференції зі сталого розвитку "Ріо+20", яка відбудеться у червні 2011 року в Ріо-де-Жанейро.

Учасники конференції зазначають, що формат конференції, яка проведена у два етапи в різних регіонах України – Донецьку та у Львові, є новим і цікавим. Такі конференції повинні проводитись регулярно.

Учасники конференції ухвалили:

1. Вважати конференцію внеском у розбудову тісної співпраці, згуртованості українського суспільства задля вирішення широкого кола екологічних, економічних і соціальних проблем в державі.
2. Вивчити можливість проведення таких конференцій на регулярній основі, керуючись тим, що місія вчених – пошук компромісних рішень, гармонізація зв'язків між економічною діяльністю та якістю довкілля, насамперед шляхом підготовки фахівців, здатних збалансовувати різноманітні суспільні інтереси для сталого розвитку.
3. Підтримати звернення Президента України Віктора Януковича до світової спільноти на 66-й сесії Генеральної Асамблеї ООН щодо розробки нового універсального документа, який має визначати обов'язкові принципи екологічної безпеки планети і сталого розвитку "зеленої" економіки – Екологічної Конституції Землі.
4. Звернутися до Міністерства закордонних справ України і Міністерства екології та природних ресурсів України з пропозицією щодо поживлення

роботи з напрацювань України у питаннях охорони довкілля та сталого розвитку для їх розгляду на Саміті "Rio+20".

5. Звернутись до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України з пропозицією прийняти Національну стратегію сталого розвитку України та Національного плану дій зі сталого розвитку України як основних програмних документів для реалізації цілей сталого розвитку в Україні.
6. Спрямувати зусилля ЗМІ на інформування населення щодо проблем сталого розвитку та активізацію залучення неурядових організацій та суспільних об'єднань до обговорення важливих питань еколого-економічного розвитку під час підготовки рішень Кабінетом Міністрів України.
7. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:
 - використовувати інститут державно-приватного партнерства як потенційний ресурс виконання завдань екологічної політики України, залучати його напрацювання для розробки і реалізації значущих національних проектів щодо створення "зеленої" економіки на довгостроковій контрактній основі;
 - прийняти Постанову "Про економічну відповідальність і стимулювання підприємств, установ та організацій усіх форм власності за екологічні наслідки їхньої діяльності", в якому передбачити дієві стимули для здійснення превентивних заходів, спрямованих на збереження і примноження природного капіталу, а також санкції за їх невиконання.
8. Просити Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України сприяти процесам екологізації освіти як пріоритетного напрямку системи національної освіти. Процеси екологізації в умовах загострення екологічної кризи надають освіті нової якості, формують нове світосприйняття і гуманне ставлення до природи і людини, нові підходи до мотивації діяльності, що базуються на ноосферо-гуманітарних та екологічних цінностях.
9. Підтримати звернення до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України семи університетів України – Донецького національного технічного університету, Національного гірничого університету (м. Дніпропетровськ), Національного лісотехнічного університету України

(м. Львів), Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут", Національного університету "Львівська політехніка", Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", Одеського національного політехнічного університету щодо започаткування *пілотного проекту з екологізації освітньої діяльності*.

10. Поширювати серед ВНЗ України багаторічний досвід Національного лісотехнічного університету України щодо наскрізної екологізації навчальних дисциплін. Створити на базі Національного лісотехнічного університету України Центр екологічної перепідготовки науково-педагогічних кадрів.
11. З метою забезпечення належної підготовки фахівців для сталого розвитку просити Мінпраці України внести до Державного класифікатора професій професію "економіст-еколог".
12. Рекомендувати Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України передбачити в навчальних планах усіх напрямів підготовки дисципліну "Основи сталого розвитку", а в магістерських програмах – дисципліни, які розкривають питання екологізації професійної діяльності.
13. Схвалити "Звернення учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції "Україна: Схід-Захід – проблеми сталого розвитку" до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України".

Співголови оргкомітету:

Ректор Національного лісотехнічного університету України (м. Львів)

Ректор Донецького національного університету торгівлі і економіки ім. М. Туган-Барановського

